DENEME 1

ÇÖZÜMLER

1. Çözüm: Sözcükte anlam (deyimler) — “Üstüne yıkmak” deyimi bir işi ya da sorumluluğu başkasına yüklemek demektir. “Sıyrılmak” ve “elini eteğini çekmek” sorumluluktan uzaklaşmayı anlatır ama işi başkasına devretmeyi anlatmaz.

Cevap: E

2. Çözüm: Cümlede anlam (anlamca yakın cümle) — Verilen cümle, bir eseri doğru değerlendirmek için yazıldığı dönemin şartlarını bilmek gerektiğini söyler. Yapıtı doğuran çağın şartlarını göz önünde bulundurmayı öneren cümle aynı yargıyı taşır. Yazarın yaşamını öne çıkaran cümle ise dönemden farklı bir etkene dayanır.

Cevap: C

3. Çözüm: Cümlede anlam (abartma) — Uzun süre beklemek, “kök salmak” ifadesiyle gerçekte olamayacak kadar büyütülerek anlatılmıştır. Diğer cümlelerde bir durum olduğu ölçüde aktarılır.

Cevap: D

4. Çözüm: Cümlede anlam (ironi) — “Hiçbir şey anlatmamayı başarmak” ve “gerçek bir ustalık” ifadeleri övgü gibi görünür ama romanın boş olduğunu alaycı bir dille eleştirir. Diğer eleştiriler doğrudan yapılmıştır, övgüler de gerçek övgüdür.

Cevap: E

5. Çözüm: Cümlede anlam (anlamca yakın cümleler) — I. cümledeki “amaçsızca dolaşmak” ile III. cümledeki “belli bir yere varma kaygısı taşımadan yürümek” aynı düşünceyi dile getirir: Kent, hedefsiz yürüyüşlerle tanınır. Öteki cümleler rehber kitaplardan, kentte yaşama süresinden ve tarih okumaktan söz eder.

Cevap: B

6. Çözüm: Cümlede anlam (aşamalı durum) — “Gittikçe” sözü, suyun yaz boyunca azar azar çekildiğini, yani durumun aşamalı olarak değiştiğini bildirir. Öteki cümlelerde ani bir değişim, karşılaştırma, neden-sonuç ve süregelen bir durum anlatılmıştır.

Cevap: A

7. Çözüm: Cümlede anlam (cümleden çıkarılabilecek yargı) — “Son kalaycı da” sözü, kasabada daha önce başka kalaycıların da bulunduğunu ve onların da dükkânlarını kapattığını gösterir. Dükkânın neden kapandığı ya da ilçedeki ustaların niteliği cümleden anlaşılamaz; “artık” sözü ise ilçeye gitmenin yeni bir durum olduğunu bildirir.

Cevap: E

8. Çözüm: Cümlede anlam (karşıt görüş) — Yarışın değerini sonuçta değil, insanın kendi sınırlarını tanımasında gören cümle, sporu yalnızca kazanmaya bağlayan görüşün karşıtıdır. Öteki cümleler başarıyı tek ölçüt sayarak bu görüşü desteklemektedir.

Cevap: A

9. Çözüm: Paragrafta yardımcı düşünce (değinilmeyen) — Parçada özgün tonların bilinemeyişinden, restoratörün zevkinin esere karışma tehlikesinden, çatlakları korumanın eseri okunamaz hâle getirmesinden ve geri alınabilir malzemelerden söz edilir. Onarım süresinin eserin büyüklüğüyle ilişkisine hiç değinilmez.

Cevap: B

10. Çözüm: Paragraf tamamlama — Parça, anıların belleğin ve yazarın kendini haklı çıkarma isteğinin süzgecinden geçtiğini anlatır; “değersiz kılmaz; yalnızca” sözünden sonra bu metinlerin nasıl okunması gerektiği gelmelidir. Anıların kaynak olarak kullanılamayacağını söylemek “değersiz kılmaz” yargısıyla çelişir.

Cevap: A

11. Çözüm: Cümle sıralama — Geçmişteki öneriyi veren II. cümleyi, “Bu uygulama” diyen IV. cümle izler; “Oysa” ile karşı bilgiyi getiren I. cümleden sonra “Bu nedenle” diyen III. cümle sonucu verir. “Sabit esneme ise” diye ek bilgi sunan V. cümle paragrafı bitirir.

Cevap: E

12. Çözüm: Paragraf tamamlama (boşluk doldurma) — Boşluktan önce çocukların düşmekten yılmadığı söylenir, sonra da “ise” ile okul yıllarında hataya bakışın değiştiği anlatılır. Araya, erken yaşta hatanın başarısızlık sayılmadığını açıklayan gerekçe gelmelidir.

Cevap: E

13. Çözüm: Paragrafta ana düşünce — Parça inandırıcılığın gerçek hayata benzemekten değil, eserin kendi kurallarına sadık kalmasından doğduğunu söyler. Hem masal hem gerçekçi roman örneği bu düşünceyi destekler.

Cevap: B

14. Çözüm: Paragraf tamamlama (boşluk) — Boşluktan önce zenginleşmenin görünüşte kaldığı ima edilir, sonra da gümüşün elden çıkıp geride durgunluk bıraktığı anlatılır; bu geçişi “Ne var ki” ile kuran ve bolluğun üretimi değil tüketimi körüklediğini söyleyen cümle sağlar. “Nitekim” ile başlayan cümle parçanın sonucuyla çelişir, diğerleri ise konudan sapar.

Cevap: A

15. Çözüm: Paragraf tamamlama (boşluk doldurma) — Boşluktan önce sessizliğin güçlü bir araç olduğu söyleniyor, boşluktan sonra da bunun dinleyicide nasıl işlediği açıklanıyor. Araya, sessizliğin dikkati diri tutup ardından geleni etkili kıldığını söyleyen gerekçe cümlesi gelmelidir.

Cevap: D

16. Çözüm: Paragrafta yazarın eleştirdiği durum — Yazar, kayıtların bir ölçüte dönüşmesiyle dinleyicinin canlı icrayı kusursuzluk beklentisiyle yargıladığını ve bu yüzden müzisyenlerin risk almayıp yorumların tekdüzeleştiğini eleştirir. Stüdyo birleştirmeleri yalnızca bir tespit olarak geçer; diğer durumlardan söz edilmez.

Cevap: B

17. Çözüm: Paragraf tamamlama (boşluk doldurma) — Boşluktan sonraki cümle “Çünkü” ile başlayıp özet çıkaranın düşünceleri ayırt edip değerlendirmek zorunda olduğunu söyler; öyleyse boşlukta özetlemenin bir anlama ve değerlendirme işi olduğu belirtilmelidir. “Oysa” sözü de ilk cümledeki yaygın kanıya karşı çıkışı sağlar.

Cevap: B

18. Çözüm: Paragrafta cevabı bulunmayan soru — Parçada geliş sırasına göre dizmenin sakıncası, konuya göre sınıflamanın okura kazandırdığı, sistemin birden çok konuya giren kitaplardaki güçlüğü ve konunun numarayla gösterildiği belirtilmiştir. Bu sistemleri kimin geliştirdiğine ilişkin bir bilgi yoktur.

Cevap: E

19. Çözüm: Paragrafı ikiye bölme — İlk üç cümle geleneksel evlerdeki çok işlevli odaları anlatıyor. IV numaralı cümle “ise” sözcüğüyle modern konut planlarına geçer, bu yüzden ikinci paragraf bu cümleyle başlar.

Cevap: D

20. Çözüm: Paragrafta cümle sıralama — Genel yargıyı veren II ilk cümledir. “Bu sözcükler” diyen I ona bağlanır, “Örneğin” ile başlayan V bu uyumu örnekler. Uyumun kusursuzluğunu anlatan III’ten sonra da “Dolayısıyla” ile başlayan IV sonucu bildirir.

Cevap: C

ÇÖZÜMLER

DENEME 1

21. Çözüm: Uzun metinde yazarın tutumu — Yazar "Ne var ki" diyerek bu bankların yaşlıyı, anneyi, yolcuyu da rahatsız ettiğini; "Üstelik" diyerek sorunun çözülmeyip gözden uzağa itildiğini belirtir. Düzen ve güvenlik gerekçesi yazarın değil, uygulamayı savunanların görüşüdür.

Cevap: C

22. Çözüm: Uzun metinde değinilmeyen — Metinde kol dayama yeri, eğimli yüzey gibi değişiklikler, düzen ve güvenlik gerekçesi, etkilenen kişiler ve tasarımın "sessiz bir yasak levhası" oluşu anlatılmıştır. Bankların maliyetinden ise söz edilmemiştir.

Cevap: D

23. Çözüm: Yazım kuralları — "Birçok" ve bundan türeyen "birçoğu" bitişik yazılır; "bir çoğu" yazımı yanlıştır. "Her biri", "hiçbir", "on dokuzuncu", "fark etti", "art arda", "yok olmak" kurallara uygun yazılmıştır.

Cevap: E

24. Çözüm: Yazım kuralları (büyük harflerin kullanımı) — Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar; doğru yazım "11 Eylül Pazartesi" olmalıdır. Belirli bir tarih bildirmeyen "ekim" ile yön bildiren "güneyine" sözcüklerinin küçük, bölge adı "Doğu Anadolu" ile dönem adı "Tanzimat Dönemi"nin büyük harfle yazımı doğrudur.

Cevap: E

25. Çözüm: Noktalama işaretleri — "Neden" sözcüğü yan cümlede yer almaktadır; cümlenin bütünü soru bildirmediği için sonuna soru işareti değil nokta konmalıdır. Öteki cümlelerde iki nokta açıklamadan önce, virgül sıralı cümleler arasında, noktalı virgül bağlaçsız iki bağımsız cümle arasında, ünlem ise ünlem cümlesinin sonunda doğru kullanılmıştır.

Cevap: A

26. Çözüm: Sözcük türleri (adlaşmış sıfat) — "Yaşlılar" sözcüğü, nitelediği ad (insanlar) düşünce onun yerini tutmuş ve çoğul eki alarak adlaşmıştır. Öteki cümlelerde "yorgun, küçük, eski, genç, dar" sözcükleri birer adı niteleyen sıfat olarak kullanılmıştır.

Cevap: B

27. Çözüm: Anlatım bozukluğu — "Güvenmek" yönelme hâlindeki "çalışanlarına" ile kurulabilir ama "desteklemek" belirtme hâli ister. Ortak kullanılan tümleç ikinci yükleme uymadığından "onları" nesnesi eksik kalmıştır; doğrusu "hem güveniyor hem de onları her fırsatta destekliyor" olmalıdır.

Cevap: A

28. Çözüm: Sözel mantık — Kanun dersi Pazartesi ya da Çarşamba olamaz; Perşembe olursa Burcu Cuma'ya düşer ama Cuma Emre'nindir, bu yüzden kanun dersi Salı günü Cengiz'indir ve Burcu Çarşamba günü ney öğretir. Emre'ye bağlama, kanun, ney ve keman kalmadığından Emre kesinlikle ud öğretmenidir; Ahmet ile Dilek'in Pazartesi-bağlama ve Perşembe-keman eşleşmelerinden hangisini aldığı ise belli değildir.

Cevap: D

29. Çözüm: Sözel mantık — Salı Cengiz-kanun, Çarşamba Burcu-ney, Cuma Emre-ud olduğundan Ahmet ile Dilek'e Pazartesi-bağlama ve Perşembe-keman kalır. Dilek Ahmet'ten önce ders verdiğine göre Dilek Pazartesi, Ahmet Perşembe günü keman dersi verir.

Cevap: C

30. Çözüm: Sözel mantık — Ud dersi Cuma, keman dersi ise Perşembe günü verildiğinden ud dersinin kemandan önce olması hiçbir durumda mümkün değildir. Kanun dersinin bağlamanın hemen ertesi günü olması her durumda doğru, diğerleri ise olası durumlardır.

Cevap: E

31. Çözüm: Sayı basamakları (sayfa numaralama) — Bir basamaklı sayfalarda 9, iki basamaklı sayfalarda 180 rakam kullanılır; kalan $852 - 189 = 663$ rakam 221 tane üç basamaklı sayfa demektir ve kitap 320 sayfadır. 5 rakamı birler basamağında 32 kez (5, 15, …, 315), onlar basamağında 30 kez (50–59, 150–159, 250–259) yazılır; yüzler basamağında hiç yazılmaz. Doğru cevap 62'dir.

Cevap: D

32. Çözüm: Üslü sayılar (iç içe kesir) — $2^{-2} = \frac{1}{4}$ ve $\frac{1}{3^{-1}} = 3$ olduğundan pay $\frac{13}{4}$'tür. $\left(\frac{2}{3}\right)^{-2} = \frac{9}{4}$ olduğundan payda $\frac{5}{4}$'tür. Sonuç $\frac{13}{4} : \frac{5}{4} = \frac{13}{5}$ bulunur.

Cevap: E

33. Çözüm: EBOB–EKOK (ortak katlar) — n; 12, 18 ve 45'in ortak katı, yani EKOK(12, 18, 45) = 180'in katı olmalıdır. 180'in üç basamaklı katları 180, 360, 540, 720 ve 900 olup 5 tanedir.

Cevap: D

34. Çözüm: Ondalık sayılar (devirli, iç içe kesir) — Pay $\frac{1+2+\cdots+8}{9} = \frac{36}{9} = 4$'tür. Payda $\frac{2}{3} : \frac{1}{2} = \frac{4}{3}$'tür. Sonuç $4 : \frac{4}{3} = 3$ bulunur.

Cevap: C

35. Çözüm: Çarpanlara ayırma ve özdeşlikler (iç içe kesir) — Pay $\frac{x^2-y^2}{xy}$, payda $\frac{x+y}{xy}$ olduğundan ifade $x - y$'ye eşittir. $(x-y)^2 = x^2 + y^2 - 2xy = 58 - 42 = 16$ ve $x > y$ olduğundan $x - y = 4$'tür.

Cevap: A

36. Çözüm: Üslü sayılar — $3^{x-1}(9+3+1) = 117$ ise $3^{x-1} = 9$ ve $x = 3$'tür. Doğru cevap $64 - 8 = 56$'dır.

Cevap: D

37. Çözüm: EBOB-EKOK — Aralık, EBOB(108, 144, 180) = 36'nın bir böleni olmalıdır. Ağaç sayısının en çok olması için aralık en küçük seçilir; 36'nın 10'dan küçük olmayan en küçük böleni 12'dir. Kapalı bir çevrede ağaç sayısı $\frac{432}{12} = 36$'dır.

Cevap: C

38. Çözüm: Sayı basamakları (çözümleme) — Toplam $111 \cdot (A+B+C) = 1554$ olduğundan $A+B+C = 14$'tür. $A < B < C$ koşuluyla toplamı 14 olan rakam üçlüleri (1, 4, 9), (1, 5, 8), (1, 6, 7), (2, 3, 9), (2, 4, 8), (2, 5, 7), (3, 4, 7) ve (3, 5, 6) olup 8 tanedir.

Cevap: B

39. Çözüm: Köklü sayılar (ondalık kökler) — $\sqrt{0{,}48} = 4\sqrt{0{,}03}$ ve $\sqrt{0{,}27} = 3\sqrt{0{,}03}$ olduğundan kesrin değeri 7'dir. $\sqrt{2{,}25} = 1{,}5$ olduğundan sonuç $7 - 1{,}5 = 5{,}5$ bulunur.

Cevap: B

40. Çözüm: Sayı basamakları — $100a + 10b + c = 11a + 11b + 11c$ eşitliği $89a = b + 10c$ biçimine gelir. Sağ taraf en çok 99 olabileceğinden $a = 1$ ve $b + 10c = 89$, yani $c = 8$, $b = 9$ bulunur. Sayı 198, rakamları toplamı 18'dir.

Cevap: D

41. Çözüm: Üslü sayılar (basamak sayısı) — $4^{11} \cdot 25^9 = 2^{22} \cdot 5^{18} = 2^4 \cdot 10^{18} = 16 \cdot 10^{18}$ olur. 16'nın sağına 18 sıfır yazıldığından sayı 20 basamaklıdır.

Cevap: D

42. Çözüm: Sayı basamakları (rakam silme) — Üç basamaklı sayı M, silinen rakam d ise dört basamaklı sayı $10M + d$ olur ve $9M + d = 3148$ elde edilir. 3148'in 9 ile bölümünden kalan 7 olduğundan $d = 7$, $M = 349$ bulunur. Sayı 3497, rakamları toplamı 23'tür.

Cevap: B

DENEME 1

43. Çözüm: Oran-orantı — İlk iş $6 \cdot 5 \cdot 8 = 240$ birim olup yeni iş 360 birimdir. Yeni ekip 5 normal bahçıvan gücündedir; $5 \cdot h \cdot 9 = 360$ denkleminden doğru cevap 8 saattir.

Cevap: A

44. Çözüm: Sayı problemleri (ardışık çift sayılar) — Ortadaki sayı m ise toplam 7m, en büyük sayı $m + 6$'dır. $7m = 5(m + 6) + 18$ eşitliğinden $m = 24$ bulunur. Sayılar 18'den 30'a kadar olan çift sayılardır; istenen çarpım $18 \cdot 30 = 540$'tır.

Cevap: C

45. Çözüm: Havuz problemleri — Musluklar birlikte saatte $\frac{5}{18}$'ini doldurur; ilk yarı $\frac{9}{5}$ saatte (108 dakika) dolar. Su deliğe ulaşınca saatlik dolma $\frac{5}{18} - \frac{1}{18} = \frac{2}{9}$ olur ve ikinci yarı $\frac{9}{4}$ saatte (135 dakika) dolar. Doğru cevap 243 dakikadır.

Cevap: A

46. Çözüm: Yüzde, kâr-zarar problemleri (fire) — 100 kg çilek alınmış olsun: maliyet 4800 TL, satılabilen miktar 80 kg'dır. %25 kâr için gelir $4800 \cdot 1{,}25 = 6000$ TL olmalıdır. Kilogram fiyatı $\frac{6000}{80} = 75$ TL'dir.

Cevap: B

47. Çözüm: Grafik yorumlama problemi (sütun grafiği) — Toplam ciro 300 bin TL, şube ortalaması 60 bin TL'dir. Ortalamanın altındaki K ve M şubelerinin ciroları sırasıyla 18 ve 30 bin TL artırılır; toplam artış 48 bin TL olur. $\frac{48}{300}$ oranı %16 olduğundan doğru cevap %16'dır.

Cevap: E

48. Çözüm: Hareket problemleri (yarış) — Berk'in hızı Aras'ın hızının $\frac{320}{400} = \frac{4}{5}$'i, Cenk'in hızı Berk'in hızının $\frac{350}{400} = \frac{7}{8}$'idir. Cenk'in hızı Aras'ın hızının $\frac{4}{5} \cdot \frac{7}{8} = \frac{7}{10}$'udur. Aras 400 metre koştuğunda Cenk 280 metre koşmuş olur; 120 metre geridedir.

Cevap: B

49. Çözüm: Hareket problemleri — Zıt yönde hızlar toplamı $\frac{600}{60} = 10$, aynı yönde hızlar farkı $\frac{600}{300} = 2$ metredir. Hızlı koşucunun hızı $\frac{10+2}{2} = 6$ metredir.

Cevap: A

50. Çözüm: Yaş problemleri (yaş ortalaması) — Bugünkü yaşlar toplamı $4 \cdot 26 = 104$'tür. En küçük birey k yaşındaysa diğer üç kişinin bugünkü yaşları toplamı $104 - k$, k yıl önceki toplamı $104 - k - 3k = 72$'dir. Buradan k = 8 bulunur.

Cevap: C

51. Çözüm: İşçi-havuz problemleri — A musluğu a saatte doldursun: $\frac{1}{a} + \frac{1}{a+5} = \frac{1}{6}$ eşitliği $a^2 - 7a - 30 = 0$ denklemine dönüşür ve $a = 10$ bulunur. B musluğu havuzu 15 saatte doldurur.

Cevap: C

52. Çözüm: Kümeler (eleman sayısı ve alt küme) — $s(A \cap B) = k$ ise $2k + k + 3k = 24$ ve k = 4'tür. $A \setminus B$ kümesi 8 elemanlıdır; 2 elemanlı alt kümelerinin sayısı $\binom{8}{2} = 28$'dir.

Cevap: A

53. Çözüm: Kümeler — $s(A) = 30 - 18 = 12$, $s(B) = 30 - 14 = 16$ ve $s(A \cup B) = 30 - 6 = 24$ 'tür. $s(A \cap B) = 12 + 16 - 24 = 4$ bulunur.

Cevap: A

54. Çözüm: Olasılık — 36 ikiliden çarpımı tek olan $\binom{5}{2} = 10$ ikili çıkarılınca çarpımı çift olan 26 ikili kalır. Toplamın tek olması için bir tek ve bir çift numara gerekir; bu $5 \cdot 4 = 20$ ikilidir. Olasılık $\frac{20}{26} = \frac{10}{13}$'tür.

Cevap: D

55. Çözüm: Permütasyon — Can'ın önde olmadığı dizilişler $120 - 24 = 96$'dır. Bunlardan Ali ile Banu'nun yan yana olduğu $48 - 12 = 36$ diziliş çıkarılırsa doğru cevap 60'tır.

Cevap: B

56. Çözüm: Sayısal mantık (adım örüntüsü) — Art arda gelen iki adım robotu 1 birim sola götürür; 2k adımın sonunda robot $-k$ noktasındadır. Ardından gelen $(2k+1)$. adımda $2k+1$ birim sağa giderek $k+1$ noktasına ulaşır. $k+1=25$ için k = 24 olup adım sayısı $2 \cdot 24+1=49$'dur.

Cevap: E

57. Çözüm: Sayısal mantık (tablo) — Her satırda sonuç, ilk iki sayının çarpımına üçüncü sayının eklenmesiyle bulunur (ör. $4 \cdot 3+7=19$). Son satırda $5y+8=43$ eşitliğinden $y=7$ bulunur.

Cevap: C

58. Çözüm: Sayısal mantık (kareli zeminde simetri) — Bir kare boyalıysa, yatay ve düşey orta çizgilere göre yansımalarıyla birlikte 4 karelik takımın tamamı boyalı olmalıdır. Boyalı 9 kare 6 farklı takıma aittir; bu takımlarda toplam $6 \cdot 4=24$ kare vardır. Boyanması gereken kare sayısı $24-9=15$'tir.

Cevap: E

59. Çözüm: Geometri (birleşik şekil: dikdörtgen ve çemberler) — Çemberlerin yarıçapı r ise dikdörtgenin kenarları 2r ve 4r'dir. Çevre $2(2r+4r)=12r=48$ olduğundan r = 4 cm'dir. Dikdörtgenin alanı $8 \cdot 16=128$, iki çemberin alanı $2 \cdot 16\pi=32\pi$ olduğundan istenen alan $128-32\pi$ santimetrekaredir.

Cevap: A

60. Çözüm: Geometri (dörtgen) — Yamuğun yüksekliği $\sqrt{5^2-4^2}=3$ cm, alanı 24 santimetrekaredir. E, köşegenleri $12:4=3:1$ oranında böldüğünden A(ABE) = 13,5 ve A(DEC) = 1,5 olur; A(AED) = A(BEC) = $\frac{24-15}{2}=4{,}5$ santimetrekaredir.

Cevap: B

61. Çözüm: İslamiyet öncesi Türk tarihi — Metinde yabgunun para bastırma yetkisinden hiç söz edilmemiştir. Hanedan üyelerinin görev alması, yabgunun kağana bağlılığı, geniş toprakların etkisi ve kanatlar arası çekişmeler ise metinden çıkarılabilir.

Cevap: C

62. Çözüm: İslamiyet öncesi Türk tarihi — Metinde kurultaya kimlerin katıldığı belirtilmiş, ancak üyelerin halk tarafından seçildiğine dair bir bilgi verilmemiştir. Hükümdarın töreye bağlı olması, hatunun katılması, danışma ve onay şartı ise metinden çıkarılabilir.

Cevap: B

63. Çözüm: İslamiyet öncesi Türk tarihi – toplum yapısı — Eski Türklerde toplumun en küçük birimi aile, yani oguştur. Ailelerin birleşmesiyle urug, urugların birleşmesiyle boy, boyların bir araya gelmesiyle budun (millet) oluşur.

Cevap: D

64. Çözüm: İlk Türk-İslam devletleri — Büyük Selçuklularda Emir-i Dad adalet işlerinden sorumlu görevlidir. Atabey, müstevfi, emir-i arız ve tuğrai ile ilgili eşleştirmeler doğrudur.

Cevap: B

65. Çözüm: Osmanlı kuruluş ve yükselme dönemi siyasi tarihi – Fatih döneminde devlet teşkilatı — İlk Osmanlı altın parası Fatih döneminde bastırılmış ve padişah divan toplantılarına başkanlık etmeyi bırakarak bu görevi sadrazama devretmiştir. Kazaskerlik ise I. Murat döneminde kurulmuş, Fatih döneminde yalnızca Anadolu ve Rumeli olmak üzere ikiye çıkarılmıştır.

Cevap: C

66. Çözüm: Osmanlı kuruluş ve yükselme dönemi siyasi tarihi — 1538'de Barbaros Hayreddin Paşa komutasında kazanılan Preveze Deniz Savaşı, Haçlı donanmasını yenerek Akdeniz'de Osmanlı üstünlüğünü pekiştirmiştir. Diğer gelişmeler kara seferleri ya da doğu politikasıyla ilgilidir.

DENEME 1

Cevap: C

67. Çözüm: Osmanlı kuruluş ve yükselme dönemi siyasi tarihi – Karesioğulları'nın katılması — Karesioğulları'nın katılmasıyla Osmanlı, Çanakkale Boğazı kıyısına ulaşmış ve beyliğin denizcilik birikiminden yararlanmıştır. Bu durum Rumeli'ye geçişi ve Balkanlarda yayılmayı kolaylaştırmıştır.

Cevap: A

68. Çözüm: Osmanlı kuruluş ve yükselme dönemi siyasi tarihi — Otranto, Fatih döneminde İtalya yarımadasında alınan bir kaledir ve Karadeniz ile ilgisi yoktur. Amasra, Trabzon, Kırım, Kili ve Akkerman'ın alınması ise Karadeniz'de Osmanlı hâkimiyetini sağlamıştır.

Cevap: D

69. Çözüm: Osmanlı kuruluş ve yükselme dönemi siyasi tarihi — Ankara Savaşı'nda Yıldırım Bayezid'in Timur'a yenilmesiyle Anadolu beylikleri yeniden kurulmuş, Anadolu Türk birliği bozulmuş, Bizans'ın ömrü uzamış ve şehzadeler arasındaki taht mücadelesiyle Fetret Devri başlamıştır.

Cevap: E

70. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti — Mimar Sinan, İstanbul'daki Şehzade Camii'ni çıraklık, Süleymaniye Camii'ni kalfalık, Edirne'deki Selimiye Camii'ni ise ustalık eseri olarak nitelendirmiştir.

Cevap: D

71. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – menzil teşkilatı — Ulakların at değiştirdiği, haberleşmenin ve ordunun ikmalinin sağlandığı konak yerlerine menzil, bu örgütlenmeye menzil teşkilatı denir. Derbent teşkilatı yol ve geçit güvenliğiyle, lonca esnaf örgütlenmesiyle, iltizam vergi toplamayla, narh ise fiyat belirlemeyle ilgilidir.

Cevap: E

72. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – maliyede borçlanma ve para — Esham uygulaması 18. yüzyılın son çeyreğinde I. Abdülhamit döneminde başlamış, kaime Abdülmecit döneminin başında 1840'ta çıkarılmış, ilk dış borç 1854'te Kırım Savaşı sırasında alınmış, Duyun-ı Umumiye İdaresi ise 1881'de II. Abdülhamit döneminde kurulmuştur.

Cevap: C

73. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – sanat dalları ve sanatçılar — Itri, klasik Türk musikisinin önde gelen bestecilerindendir; minyatür sanatçısı değildir. Levni minyatür, Şeyh Hamdullah hat, Sultanahmet Camii'nin mimarı Sedefkâr Mehmet Ağa mimari, Hacı Arif Bey ise musiki alanında tanınır.

Cevap: A

74. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti — Darüşşifa Osmanlı'da hastane işlevi gören sağlık kurumudur; kadı ve müderrisler medreselerde yetiştirilirdi. Diğer eşleştirmeler doğrudur.

Cevap: A

75. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – Tanzimat Dönemi yüksek kurulları — Şûra-yı Devlet günümüzdeki Danıştayın, Divan-ı Muhasebat Sayıştayın, Divan-ı Ahkâm-ı Adliye ise Yargıtayın temelini oluşturmuştur.

Cevap: E

76. Çözüm: Osmanlı 17-18. yüzyıl – antlaşmalar — Mora, 1699 Karlofça Antlaşması'yla Venedik'e bırakılmış; 1718 Pasarofça Antlaşması'yla ise Venedik'ten geri alınmıştır. Pasarofça'da Belgrad ve çevresi Avusturya'ya bırakılmıştır.

Cevap: A

77. Çözüm: Osmanlı 19. yüzyıl – I. Meşrutiyet'in ilanı — Birinci Meşrutiyet bir halk hareketinin değil, Genç Osmanlıların çalışmalarının ve Tersane Konferansı'nda Avrupalı devletlerin Bal-

kanlar için ileri sürdüğü ıslahat isteklerini etkisiz kılma düşüncesinin ürünüdür. Kanun-i Esasi, konferansın toplandığı gün ilan edilmiştir.

Cevap: E

78. Çözüm: 20. yüzyıl başında Osmanlı Devleti – II. Meşrutiyet dönemi siyasi hayat — 31 Mart Olayı 1909'da yaşanmış, Hürriyet ve İtilaf Fırkası 1911'de kurulmuş, Sopalı Seçimler 1912'de yapılmış, Babıali Baskını ise Ocak 1913'te gerçekleşmiştir.

Cevap: C

79. Çözüm: Millî Mücadele hazırlık dönemi — Misak-ı Millî, son Osmanlı Mebusan Meclisi tarafından 28 Ocak 1920'de kabul edilmiştir. Amasya Genelgesi (Haziran 1919) ve Erzurum Kongresi (Temmuz-Ağustos 1919) Sivas Kongresi'nden öncedir; Temsil Heyeti Ankara'ya Aralık 1919'da gelmiş, Sevr Antlaşması ise Ağustos 1920'de imzalanmıştır.

Cevap: E

80. Çözüm: Millî Mücadele hazırlık dönemi – TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmalar — Çerkez Ethem, Kuvayımilliye döneminde iç ayaklanmaların bastırılmasında ve Yunan ilerleyişinin yavaşlatılmasında görev almış; ancak düzenli ordu kurulunca birliklerini bu orduya katmayı reddederek ayaklanmıştır.

Cevap: A

81. Çözüm: Millî Mücadele hazırlık dönemi – Sivas Kongresi — Manda ve himayenin kabul edilemeyeceği kararı ilk kez Erzurum Kongresi'nde alınmıştır; Sivas Kongresi'nde bu konu yeniden tartışılmış ve reddedilmiştir. Diğer ifadeler Sivas Kongresi için doğrudur.

Cevap: C

82. Çözüm: Kurtuluş Savaşı – I. İnönü Muharebesi — İtalyanların Anadolu'dan çekilmeye başlaması II. İnönü Muharebesi'nden sonra gerçekleşmiştir. Londra Konferansı'na davet, düzenli ordunun ilk başarısı, Moskova Antlaşması ve İsmet Bey'in paşalığa yükseltilmesi I. İnönü'nün sonuçları arasında yer alır.

Cevap: E

83. Çözüm: Atatürk ilke ve inkılapları — Özel girişimi özendiren Teşvik-i Sanayi Kanunu 1927'de, Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı ise 1934'te uygulamaya konulmuştur. Türkiye İş Bankası 1924'te kurulmuş, Sümerbank ise 1933'te, yani 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı'ndan sonra kurulmuştur; sanayi planı da bunalımdan beş yıl sonra başlamıştır.

Cevap: A

84. Çözüm: Atatürk dönemi dış politika – Sadabat Paktı — Sadabat Paktı Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında imzalanmış; İtalya'nın Habeşistan'ı işgaliyle belirginleşen yayılmacı politikası paktın kurulmasında etkili olmuştur. Suriye ve Mısır pakta taraf değildir.

Cevap: C

85. Çözüm: Atatürk dönemi dış politika – Balkan Antantı ve Sadabat Paktı — Türkiye batıda Balkan Antantı, doğuda Sadabat Paktı ile bölgesel iş birliğine gitmiştir. Balkan Antantı'nda Yunanistan, Sadabat Paktı'nda İran ve Irak Türkiye'nin sınır komşusudur. Bulgaristan ve Arnavutluk Balkan Antantı'nda yer almadığından Balkan devletlerinin tamamının katıldığı söylenemez.

Cevap: C

86. Çözüm: Çağdaş Türk ve dünya tarihi – Sovyet istekleri ve Türk dış politikası — Sovyet istekleri Türkiye'de güvenlik kaygısı doğurmuş; Türkiye ABD'nin öncülük ettiği Batı Bloku'na yaklaşmış, Truman Doktrini kapsamında yardım almış ve sonraki yıllarda NATO'ya üye olmuştur.

Cevap: B

DENEME 1

87. Çözüm: Çağdaş Türk ve dünya tarihi — 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılması Doğu Bloku'nun çözülmesini hızlandırmış ve iki kutuplu dünya düzeninin sona ermesine doğrudan etki etmiştir. Diğer gelişmeler iki kutuplu yapının sürdüğü döneme aittir.

Cevap: E

88. Çözüm: Turizm (kış turizmi) — Sarıkamış kayak merkezi Kars ilindedir. Palandöken Erzurum'da, Erciyes Kayseri'de, Kartalkaya Bolu'da, Uludağ ise Bursa'dadır.

Cevap: A

89. Çözüm: Turizm (turizmde mevsimlik yoğunlaşma) — Grafikte turist sayısı temmuzda 90 bine çıkarken ocakta 10 bine inmektedir; turizm yaz aylarında yoğunlaşmıştır. Mevsime bağlı olmayan termal, kongre ve kültür turizmi talebi yılın diğer aylarına yayar; öteki seçenekler yaz yoğunluğunu daha da artırır.

Cevap: B

90. Çözüm: Sanayi (sanayinin dağılışı) — Marmara'da sanayinin yoğunlaşmasında büyük tüketici pazarı ile gelişmiş kara, deniz ve demiryolu bağlantıları etkilidir. Taşkömürü Zonguldak'ta, önemli demir yatakları ise Divriği ve Hekimhan gibi yerlerde bulunur; bölge bu hammaddeler bakımından zengin değildir.

Cevap: E

91. Çözüm: Hayvancılık — Tiftik keçisinin başka iklimlerde tiftik kalitesinin düşmesi, bu faaliyetin iklime bağlı olduğunu gösterir. İç Anadolu'nun karasal iklimi ve bozkır bitki örtüsü tiftik keçisi yetiştiriciliğinin temel belirleyicisidir.

Cevap: E

92. Çözüm: İklim (yağış rejimi) — X merkezinde kış yağışlarının payı yüzde 50'dir ve diğer üç mevsimin toplamına eşittir; fazla değildir. Y merkezinde en yağışlı mevsim ilkbahardır; bu, İç Anadolu'nun yağış rejimine uyar. En yağışlı ve en kurak mevsim arasındaki fark Z'de 12, Y'de 26, X'te 47 puan olduğundan en düzenli dağılış Z'dedir.

Cevap: D

93. Çözüm: Nüfus (Türkiye'de nüfus artış hızının değişimi) — Türkiye İkinci Dünya Savaşı'na girmemiş, ancak savaş tehlikesi nedeniyle erkek nüfusun büyük bölümünü silah altında tutmuştur; bu durum doğum oranını ve nüfus artış hızını düşürmüştür.

Cevap: B

94. Çözüm: Nüfus (nüfus yoğunluğu) — Aritmetik yoğunluk K ve M'de 100, L'de 200 kişi/km²'dir. Fizyolojik yoğunluk (nüfus/tarım alanı) K'de 400, L'de 1000, M'de 200 olduğundan en fazla L'dedir. Tarımsal yoğunluk (tarımla uğraşan nüfus/tarım alanı) K ve L'de 200, M'de 30 olup en az M'dedir.

Cevap: C

95. Çözüm: Nüfus (göçün sonuçları) — Hızlı göç alan kentlerde konut ve altyapı yetersizliği çarpık kentleşmeye ve gecekondulaşmaya, iş gücü arzının hızla artması da işsizliğe yol açar. Tarım alanlarının boş kalması ise göç veren kırsal alanların sorunudur.

Cevap: C

96. Çözüm: Yer şekilleri (akarsu boyuna profili) — Eşit uzunluktaki kesimlerde yükselti kaybı sırasıyla 900, 300, 700, 400 ve 100 metredir. Eğim en çok 0–30 km arasında, en az 120–150 km arasındadır; 30–60 km arasındaki eğim (300 m) ise 60–90 km arasındakinden (700 m) azdır.

Cevap: B

97. Çözüm: Yer şekilleri (platolar) — Taşeli Platosu kalkerli yapısıyla karstik bir platodur. Erzurum-Kars Platosu lav örtüleriyle oluşmuş volkanik bir platodur. Çatalca-Kocaeli Platosu ise uzun süreli aşınmayla düzleşmiş bir aşınım platosudur.

Cevap: D

98. Çözüm: Yer şekilleri (akarsu aşındırması) — Anadolu'nun toplu olarak yükselmesi akarsuların aşındırma tabanıyla aradaki yükselti farkını artırmıştır. Bu durum akarsuların yataklarını derine kazmasına yol açmış ve derin kanyon vadiler oluşmuştur.

Cevap: B

99. Çözüm: Yer şekilleri (delta oluşumu) — Güçlü kıyı akıntıları akarsuyun getirdiği alüvyonu ağız önünden süpürüp dağıttığı için birikmeyi engeller. Bol alüvyon, sığ kıyı, düşük gelgit genliği ve ağızda eğimin azalması ise delta oluşumunu kolaylaştırır.

Cevap: C

100. Çözüm: Bölgeler (aynı bölgenin iki bölümünün karşılaştırılması) — Kıyıya dik uzanan dağlar ve grabenler, Akdeniz iklimi, zeytin ve incir Asıl Ege (Kıyı Ege) Bölümü'nü; yüksek platolar, karasala geçiş iklimi, haşhaş ve şeker pancarı ise aynı bölgenin İç Batı Anadolu Bölümü'nü tanımlar.

Cevap: A

101. Çözüm: Tarım (pamuk) — Grafikte yağış eylülde 90 mm, ekimde 120 mm, kasımda 110 mm ile en yüksek değerlerine ulaşmaktadır. Pamuk olgunlaşma ve hasat döneminde kurak hava istediğinden, sonbaharda artan yağış bu merkezde pamuk tarımını engeller. Yaz aylarında da yağış vardır ve en az yağış temmuzda düşmüştür.

Cevap: A

102. Çözüm: Tarım (üretim ve verimi artırma yolları) — Sulama, nitelikli tohum, gübreleme ve zirai mücadele aynı alandan daha çok ürün alınmasını sağlar. Meraların tarlaya dönüştürülmesi ise verimi değil, yalnızca ekim alanını ve toplam üretimi artırır.

Cevap: D

103. Çözüm: Madenler — Boksit Seydişehir (Konya) çevresinde çıkarılır; Divriği (Sivas) demir yataklarıyla tanınır. Emet bor, Guleman krom, Zonguldak taşkömürü, Hasançelebi ise demir yataklarıyla bilinir.

Cevap: A

104. Çözüm: Enerji kaynakları (hidroelektrik potansiyeli) — Akım ile düşünün çarpımı K için 9000, L için 12 000, M için 10 000, N için 11 000'dir. Akımı en az olan L kesimi, düşüsünün büyüklüğü sayesinde en yüksek potansiyele sahiptir.

Cevap: D

105. Çözüm: Madenler (tuz) — Çamaltı Tuzlası'nda deniz suyu buharlaştırılarak deniz tuzu elde edilir. Çankırı yer altından çıkarılan kaya tuzuyla tanınır; Tuz Gölü'nde ise göl suyundan tuz üretilir.

Cevap: B

121. Çözüm: Matematik konum · Enleme göre yorumlama — Haritada en güneyde bulunan nokta L olarak gösterilmiştir; aynı tarihte ve öğle vakti daha düşük enlemde Güneş ışınları genel olarak daha büyük açıyla gelir. Ankara daha kuzeyde kaldığından bu ölçütle seçilemez.

Cevap: B

122. Çözüm: Dünya'nın günlük hareketi · Boylama göre çıkarım — Yerel saat doğuya gidildikçe ilerlediğinden haritadaki en doğu nokta olan Van'daki M istasyonu öndedir. Sivas doğuda görünse de Van'dan daha batıda yer alır.

Cevap: C

123. Çözüm: Ulaşım coğrafyası · Mekânsal sıralama — Haritadaki merkezler batıdan doğuya K, L, M, N ve P biçiminde dizilmiştir. Erzurum, Sivas'ın doğusunda olduğundan bu iki durağı ters yazan sıralama kullanılamaz.

Cevap: D

DENEME 1

124. Çözüm: Enerji kaynakları · İki ölçütlü seçim — Haritada 35° doğu boylamının batısında yer alan K ve L noktalarının puanları sırasıyla 13 ve 10'dur. Samsun'un puanı yeterli olsa da bu meridyenin doğusundadır.

Cevap: A

106. Çözüm: Temel hak ve ödevler — Anayasa'nın 104. maddesine göre temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Gençliğin korunması ise bu yasağın dışında kalan sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler bölümündedir; konut dokunulmazlığı ve düşünceyi açıklama hürriyeti kişi hakları, kamu hizmetlerine girme ve vergi ödevi siyasi haklar ve ödevlerdir.

Cevap: B

107. Çözüm: Hukukun temel kavramları — Yargıtay içtihadı birleştirme kararları yalnızca bir daireyi değil, benzer hukuki konularda Yargıtay genel kurullarını, dairelerini ve adliye mahkemelerini bağlar; bu nedenle onları yalnız kararı veren daireyi bağlayan yardımcı kaynak saymak yanlıştır.

Cevap: D

108. Çözüm: Hukukun temel kavramları — Doğru cevap yalnız II'dir. Ayırt etme gücüne sahip küçük, karşılıksız kazanmada (bağışı kabulde) yasal temsilcinin rızasına ihtiyaç duymaz; taksitli satın alma onu borç altına soktuğu, nişanlanma ise Türk Medeni Kanunu gereği yasal temsilcinin iznine bağlı olduğu için rıza olmadan geçerli değildir.

Cevap: B

109. Çözüm: Hukukun temel kavramları (yasal mirasçılık) — Altsoy bulunmadığından mirasçılar ikinci zümredir; sağ kalan eş ana ve baba zümresiyle birlikte mirasın yarısını (480.000 TL) alır. Kalan yarı ana ile baba arasında eşit paylaşılır: anne 240.000 TL alır, önce ölen babanın 240.000 TL'lik payı ise altsoyu olan Selim'e geçer.

Cevap: C

110. Çözüm: İdare hukuku — Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, belirli bir kamu hizmetini yürütmek için kurulmuş özerk bir kamu tüzel kişisidir ve devlet üniversiteleri gibi hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşudur. İl özel idaresi yer yönünden yerinden yönetim kuruluşu, il millî eğitim müdürlüğü merkezî idarenin taşra birimi, Diyanet İşleri Başkanlığı ise merkezî idare içinde yer alan bir kuruluştur.

Cevap: B

111. Çözüm: İdare hukuku (idarenin sorumluluğu) — Gerekli önlemlerin alınmaması hizmetin kötü işlemesidir ve hizmet kusuru oluşturur. Mühimmat deposu gibi tehlikeli bir faaliyetten doğan zarar, kusur aranmaksızın tehlike (risk) ilkesine göre giderilir. Terör olaylarından doğan zararlar ise toplumun bütününe yönelen riskin gerçekleşmesi sayıldığından sosyal risk ilkesiyle karşılanır.

Cevap: D

112. Çözüm: İdare hukuku — Doğru cevap I ve II'dir. Anayasa'nın 125. maddesine göre yürütmenin durdurulması kararı, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi hâlinde gerekçe gösterilerek verilir; Anayasa bu şartlar arasında teminatı saymaz.

Cevap: C

113. Çözüm: İdare hukuku (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları) — Anayasa'nın 135. maddesine göre kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz. Kanunla kurulma, organların yargı gözetiminde gizli oyla seçilmesi, siyasi partilerin aday göstererememesi ve Devletin idari ve mali denetimi ise Anayasa'da öngörülmüştür.

Cevap: D

114. Çözüm: Yargı (Yüksek Seçim Kurulu) — Yüksek Seçim Kurulu yedi asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Üyelerin altısını Yargıtay, beşini Danıştay Genel Kurulu seçer; başkan ve başkanvekilini üyeler kendi aralarından seçer; Kurul, milletvekili ve Cumhurbaşkanlığı seçim tutanaklarını kabul eder ve kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.

Cevap: A

115. Çözüm: Uluslararası kuruluşlar — Doğru cevap I, II ve III'tür. Teşkilat Mescid-i Aksa'nın kundaklanmasının ardından 1969'da toplanan Rabat Zirvesi sonucunda kurulmuş, 2011'de İslam Konferansı Örgütü olan adı İslam İşbirliği Teşkilatı olarak değiştirilmiştir; genel sekreterliği Cidde'dedir.

Cevap: E

116. Çözüm: Türkiye'nin temel kurumları — TÜBİTAK 1963'te kurulmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığı 1924'te, Sümerbank 1933'te, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü ile Etibank 1935'te kurulmuştur.

Cevap: D

117. Çözüm: UNESCO Dünya Mirası — Doğru cevap Göbeklitepe'dir. Çatalhöyük Konya'da (2012), Arslantepe Malatya'da (2021), Afrodisias Aydın'da (2017), Ani Kars'ta (2016) bulunur ve listeye bu yıllarda alınmıştır.

Cevap: D

118. Çözüm: Kültür-sanat — Doğru cevap I, II ve III'tür. İstiklal Marşı 12 Mart 1921'de TBMM'de kabul edilmiştir; Mehmet Âkif Ersoy onu millete armağan ettiği için Safahat'a almamıştır; bugün okunan bestesi Osman Zeki Üngör'e aittir.

Cevap: E

119. Çözüm: Uluslararası kuruluşlar (IMF ve Dünya Bankası) — Doğru cevap I ve III'tür. IMF ve Dünya Bankası 1944 Bretton Woods Konferansı'nın ürünüdür ve Türkiye ikisine de 1947'de üye olmuştur. Her iki kuruluşun merkezi de New York'ta değil, Washington'dadır.

Cevap: C

120. Çözüm: Uluslararası kuruluşlar — Doğru cevap TÜRKSOY'dur; merkezi Ankara'dadır. TÜRKPA'nın merkezi Bakü, Uluslararası Türk Akademisi'nin Astana, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın Tahran, İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Cidde'dir.

Cevap: D